

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

МАУП

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**

з дисципліни

«ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ СОЦІОЛОГІЧНИХ СЛУЖБ»

(ДЛЯ БАКАЛАВРІВ)

Київ – 2018

Підготовлено професором МКА В. В. Утвенком

Затверджено на засіданні кафедри політології, соціології та соціальної роботи (протокол №3 від 25.10.2018 р.)

Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту міжнародних відносин та соціальних наук (протокол №3 від 25.10.2018 р.)

Схвалено Вченою радою ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»

Утвенко В. В. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Організація роботи соціологічних служб» (для бакалаврів). – К. : МАУП, 2018. – 29 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, тематичний план дисципліни «Організація роботи соціологічних служб», структуру семінарсько-практичних занять, підсумкову контрольну роботу, теми контрольних робіт, методичні вказівки до самостійного вивчення програмною матеріалу та виконання контрольної роботи, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом» (МАУП), 2018

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Організація самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни “Організація роботи соціологічних служб” є важливою складовою підготовки за спеціально орієнтованим предметом для студентів, що вивчають соціологію як напрям професійної діяльності. Особливість курсу “Організація роботи соціологічних служб” полягає в тому, що він безпосередньо сприяє розвитку спеціальної професійної підготовки, формуванню та вдосконаленню певних фахових умінь та навичок у студентів як майбутніх працівників соціологічних служб, науково-дослідних центрів та організацій.

Метою цього курсу є засвоєння студентами концептуальних та організаційно-методичних засад діяльності сучасних соціологічних служб. Саме тому важливим завданням курсу є ознайомлення студентів зі світовим та вітчизняним досвідом організації роботи соціологічних служб, а також із методикою підготовки та координації роботи фахівців, які залучаються до процесу організації та проведення емпіричного соціологічного дослідження.

У змістовному аспекті курс позааудиторної підготовки передбачає ознайомлення з рекомендованою літературою, а семінарсько-практичні заняття сприяють формуванню комунікативних навичок, що формуються під час занять у формі семінарів та тренінгів.

Важливим завданням курсу є засвоєння змісту складових, що забезпечують якісне проведення емпіричних соціологічних досліджень.

У процесі вивчення курсу “Організація роботи соціологічних служб” студенти повинні:

- отримати змістовну інформацію щодо особливостей інституціалізації сучасних соціологічних служб;

- засвоїти систему знань щодо основних форм навчання та контролю за якістю засвоєних знань;
- ознайомитись з методичними основами організації самостійної та науково-дослідної роботи студентів у процесі вивчення соціологічних дисциплін.

Таким чином, методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи з дисципліни “Організація роботи соціологічних служб” спрямовані на те, щоб дати студентам знання теоретичних основ предмету, а також застосування ними здобутих знань, вмінь і навичок на практиці.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ СОЦІОЛОГІЧНИХ СЛУЖБ”

№п/ п	Назва змістового модуля та теми
	Змістовий модуль 1. Соціологічна служба як науково-дослідна організація
1	Соціологічна служба як спеціалізована науково-дослідна організація
	Змістовий модуль 2. Загальна структура соціологічної служби
2	Документація як організаційний чинник діяльності соціологічних служб
3	Набір, навчання та атестація працівників соціологічних служб
	Змістовий модуль 3. Процес реалізації соціологічного дослідження
4	Управління процесом соціологічного дослідження
5	Інструктаж і контроль у процесі збирання соціологічних даних
6	Організація обробки даних
7	Аудит якості соціологічного дослідження
Разом годин: 90	

Методи та види	Функції методів	Форми контролю та звітності
Читання (робота з підручником та	Розвиток самостійності мислення	Активна участь в аудиторних заняттях

навчально-методичними посібниками за заданою проблематикою) Експертиза, аналітичний огляд Слухання, обговорення Конспектування Вправи Вирішення задач та проблемних ситуацій Написання, розробка методичних матеріалів	Розвиток наполегливості Формування викладацьких вмінь Розвиток інтересу до самоосвіти Виховання особистісних та професійних якостей	Перевірка виконання індивідуальних завдань Розгляд підготовлених матеріалів Обговорення результатів роботи на аудиторних заняттях Захист розроблених методичних матеріалів
---	---	--

Таблиця 1. Методи, види, форми контролю та звітності самостійної роботи студентів з дисципліни “Методика викладання соціології”

СТРУКТУРА СЕМІНАРСЬКО-ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I. Соціологічна служба як науково-дослідна організація

Тема 1. Соціологічна служба як спеціалізована науково-дослідна організація

Тематика доповідей

1. Міжнародна соціологічна асоціація.
2. Радянська соціологічна асоціація.
3. Українська соціологічна асоціація.
4. World Association for Public Opinion Research — WAPOR.

Питання для групової дискусії

- Соціологічна служба: поняття та специфіка.
- Типологія соціологічних служб.
- Різновиди послуг соціологічних служб та користувачі соціологічною інформацією.

Тематика есе

- “Поняття про соціологічне середовище”.

- “Структура соціологічної служби”.

Письмова робота (20–25 хв.)

Варіант I

1. В чому полягає сутність Міжнародної соціологічної асоціації?
2. Лабораторія соціологічних досліджень створюється задля ...
3. Зобразити схематично “соціологічне середовище” України.

Варіант II

1. В чому полягала діяльність радянської соціологічної асоціації?
2. Інститут соціології НАН України — це ...
3. Зобразити схематично світове “соціологічне середовище”.

Варіант III

1. У чому полягає сутність соціологічної асоціації України?
2. Як себе позиціонує на ринку дослідницько-аналітичних послуг Фонд “Демократичні ініціативи”?
3. Зобразити схематично міжнародне “соціологічне середовище”.

Тематичний матеріал

Соціологічна служба поєднує в своїй діяльності проведення високоякісних соціологічних досліджень та займається науково-дослідною та науково-методичною роботою; створюється для виконання різного типу проектів у соціально-економічній, інформаційній і політичній сферах. Має бути представлена висококваліфікованими спеціалістами в галузях соціології, політології, психології, кібернетики, які мають вчені ступені і звання та досвід роботи в органах державної влади.

Метою діяльності соціологічної служби є отримання, здійснення аналізу та розповсюдження соціологічної інформації, підвищення наукового рівня соціологічних та соціально-політичних досліджень, розробка науково-аналітичних прогнозів та соціальних технологій.

Література: основна [2];
додаткова [21; 22; 24; 26; 28]

Змістовий модуль II. Загальна структура соціологічної служби

Тема 2–3. Документація та кадровий склад як організаційні чинники діяльності соціологічних служб. Набір, навчання та атестація працівників соціологічних служб.

Тематика доповідей

1. Мережа інтерв'юерів / опитувальна мережа соціологічної служби.
2. Кваліфікаційні вимоги до працівників соціологічної служби.
3. Документаційний перелік соціологічної служби.

Питання для групової дискусії

- Зміст положення про соціологічний відділ редакції ЗМІ як структурний підрозділ.
- Атестація працівників соціологічної служби, її мета.
- Недоліки у роботі соціологічної служби та документальне оформлення скарг.
- Кодекс та стандарт діяльності соціологічних служб.

Тематика есе

- “Роль кодексів професійної етики в діяльності соціолога”.
- “Вимоги до оприлюднення результатів соціологічних досліджень”.

Письмова робота (20–25 хв.)

Варіант I

1. Прокоментувати особливості дослідницької діяльності, викладеної у професійному кодексі соціолога.
2. Визначити доцільність “Кодексу професійної етики соціолога”.
3. Що таке “банк даних”, чому він потрібний.

Варіант II

1. Чи відповідає соціолог за порушення професійного кодексу?
2. Визначити доцільність “Кодексу професійної етики соціолога”.
3. Що таке опитувальна мережа / мережа інтерв'юерів і в чому полягає її діяльність?

Варіант III

1. Прокоментувати правила відповідальності соціолога як дослідника перед замовником.
2. Визначити доцільність “Кодексу професійної етики соціолога”.
3. Яким є кадровий склад соціологічної служби, його особливості?

Варіант IV

1. Прокоментувати правила взаємовідносин між дослідником та респондентами.
2. Визначити доцільність “Кодексу професійної етики соціолога”.
3. Якими кваліфікаційними характеристиками професії унікальний соціолог?

Тематичний матеріал

Банк даних створюється при необхідності систематизованого збереження та каталогізації даних значної кількості досліджень, накопичених за певний період.

Головна **мета** банку даних є збереження та забезпечення доступу для широкої громадськості до даних соціологічних досліджень українського суспільства, а саме — створення додаткових можливостей для:

- поширення результатів соціологічних досліджень громадської думки;
- розширення зв'язків між різними науковими центрами;
- інтеграція України у світове наукове співтовариство;
- проведення моніторингу даних щодо соціальної ситуації;
- забезпечення інформацією урядові й неурядові організації, які впливають на прийняття політичних рішень, зацікавлених у відповідній інформації громадян, політичних діячів, журналістів.

Література: основна [1; 2; 4; 5; 8–12];

додаткова [13–15; 17; 18; 28]

Змістовий модуль III. Процес реалізації соціологічного дослідження

**Тема 4–6. Управління процесом соціологічного дослідження.
Інструктаж та контроль у процесі збирання соціологічних даних.
Організація обробки даних.**

Тематика доповідей

1. Поняття дослідницького проекту.
2. Дослідницький інструментарій: типологія та специфіка.
3. Робочий план соціологічного дослідження.
4. Сутність дослідницького інструктажу.
5. Введення соціологічних даних та його правила.
6. Форми звітності та графіку виконання завдань соціологічного проекту.

Питання для групової дискусії

- Методика відбору (рекрутування) респондентів.
- Поняття контролю в процесі соціологічного дослідження.
- Проблема оцінки реальних витрат та загальної вартості соціологічного проекту.
- Обробка даних: загальні принципи.
- Передача даних клієнтові-замовнику дослідження.

Тематика есе

- “Типологія клієнтів та процедура домовленостей”.
- “Звітність як чинник управління процесом соціологічного дослідження: поточна та підсумкова звітність”.

Практична робота

- Стандартизовані позначення комп’ютерних файлів.
- Резервування та архівування комп’ютерної обробки даних.
- Серії резервних файлів, їх зберігання.
- Кодування соціологічних даних.

Письмова робота (20–25 хв.)

Варіант I

1. Описати сутність та специфіку соціологічного відділу як структурного підрозділу промислового підприємства.
2. Студентський соціологічний клуб являє собою ...
3. Описати сутність опитувальних мереж кореспондентів при ЗМІ.
4. Складання ескізу соціологічного дослідження дозволяє ...
5. Основними перевагами та недоліками замовлення дослідження у соціологічних служб є: ...

Варіант II

1. Описати сутність роботи та специфіку соціологічного відділу як структурного підрозділу друкованого ЗМІ.
2. Функціями соціологічної служби на підприємстві є: ...
3. Робота соціолога у відділі кадрової служби полягає у ...
4. Ескіз проекту дослідження це — ...
5. Процес контакту замовника та соціологічної служби передбачає такі дії та відповідні документи: ...

Варіант III

1. Описати сутність роботи та специфіку соціологічного відділу як структурного підрозділу електронного ЗМІ (телебачення).
2. На першому етапі становлення вітчизняних соціологічних служб на підприємствах відбувалося ...
3. Основними видами діяльності соціологічної служби ЗМІ є: ...
4. Основними етапами складання ескізу проекту дослідження є: ...
5. Етапами планування роботи служби щодо збирання соціологічної інформації є:

Варіант IV

1. Описати сутність роботи та специфіку соціологічного відділу як структурного підрозділу державного департаменту виконавчої/законодавчої влади.

2. На третьому етапі становлення вітчизняних соціологічних служб на підприємствах відбувалося ...
3. Статус соціологічної служби як структурного підрозділу полягає у ...
4. Уточнення інформаційних потреб в ескізі соціологічного дослідження полягає у ...
5. Схема попереднього контакту замовника та соціологічної служби складається з таких дій ...

Варіант V

1. Описати сутність роботи та специфіку соціологічного відділу як структурного підрозділу кібервіртуального ЗМІ.
2. На другому етапі становлення вітчизняних соціологічних служб на підприємствах відбувалося ...
3. Фактор “неочікуваності” в проектуванні соціологічного дослідження полягає у ...
4. Співробітник соціологічної служби, що провела дослідження та оголошує результати працівникам ЗМІ має бути готовий до таких запитань з боку ЗМІ:
...
5. Інструктаж працівників соціологічної служби в процесі домовленостей між замовником та службою полягає у ...

Варіант VI

1. Описати сутність роботи та специфіку соціологічного відділу як структурного підрозділу рекламної агенції.
2. На четвертому етапі становлення вітчизняних соціологічних служб на підприємствах відбувалося ...
3. Фактор “замовника” в проектуванні соціологічного дослідження полягає у ...
4. Оцінка ресурсів та потреб на етапі проектування соціологічного дослідження полягає у: ...

5. Сутність моніторингу та контролю роботи працівників соціологічної служби з боку замовника полягає у можливості замовника та самої служби ...

Тематичний матеріал

Проект дослідження дозволяє структурувати та провести попередню оцінку основних елементів та етапів роботи, визначити стратегію і тактику емпіричного дослідження. Першим етапом у розробці проекту дослідження є робота з ескізом проекту.

Ескіз проекту дослідження — це перелік пунктів (питань), які необхідно уточнити до початку роботи. На основі роботи з ескізом готується проект й, зрештою, приймається рішення про те, чи доцільно проводити це емпіричне дослідження.

Ескіз проекту дослідження включає такі основні пункти:

1. Інформаційні потреби.
2. Програма дослідження.
3. Генеральна сукупність та вибірка.
4. Інструментарії (анкета, опитувальний лист тощо).
5. Збирання інформації.
6. Обробка та аналіз даних.
7. Звіт (оформлення результатів дослідження).
8. Потреби та ресурси.
9. Графік та кошторис.
10. Загальна вартість дослідження.

Послідовність уточнення пунктів ескізу умовна, адже уточнення одних елементів приводить до зміни інших. Робота з ескізом дозволяє: по-перше, сформулювати достатньо конкретне уявлення про те, якого типу інформацію може бути отримано в результаті роботи, по-друге, порівняти свої професійні, організаційні та фінансові можливості з інформаційним запитом й достатньо ґрунтовно підготуватися до якісного виконання роботи.

Література: основна [2; 4–7; 9; 10; 12]

додаткова [13–17; 19; 21; 23–27; 29]

Тема 7. Аудит якості соціологічного дослідження

Тематика доповідей

1. Поняття про якість соціологічної інформації.
2. Поняття про якість соціологічного дослідження.
3. Планування та проведення аудиту.

Питання для групової дискусії

- Внутрішня та зовнішня аудиторська перевірка, її мета та завдання.
- Методика виконання аудиторських перевірок.

Тематика есе

- “Стратегія та особливості відбору проектів для аудиторської перевірки”.

Письмова робота (20–25 хв.)

Варіант I

1. Описати професійно-особистісний портрет:
  - а) керівника дослідницького проекту;
  - б) супервайзера.
2. Які складові типової інструкції та рекомендацій інтерв'юєру, на вашу думку, є найважливішими, недотримання яких може суттєво вплинути на якість роботи інтерв'юєра? Чому?
3. Скласти план-проект контролю інтерв'юєрів.

Варіант II

1. Описати професійно-особистісний портрет:
  - а) інтерв'юєра;
  - б) бригадира.
2. Які складові типової інструкції та рекомендацій інтерв'юєру, на Вашу думку, є найважливішими, недотримання яких може суттєво вплинути на якість роботи інтерв'юєра? Чому?
3. Складіть план-проект дій підготовки інтерв'юєрів.

Тематичний матеріал

Проведення будь-якого дослідження — чи то силами власного підприємства, чи з використанням зовнішньої дослідницької компанії — зумовлює потребу аудиту дослідження. Це стає особливо актуальним при вимірюванні рейтингів, наявності деяких альтернативних результатів, у ситуації, коли треба бути впевненим у максимальній точності та надійності отриманих даних. Аудит дослідження дає відповідь на питання: чи насправді отримані результати є результатами, що відображають існуючі ситуацію на ринку / в суспільстві з певною заданою точністю, і наскільки надійними є отримані результати.

Література: додаткова [13; 17; 22; 26]

ПІДСУМКОВА КОНТРОЛЬНА РОБОТА

Варіант I

1. Дані яких досліджень можуть цікавити таких користувачів соціологічної інформації? Визначити та описати специфіку бажаних ними даних:

- а) Асоціація прийомних сімей України;
- б) Верховна Рада України;
- в) Державний комітет України з питань регуляторної політики та підприємництва;
- г) Державний комітет України у справах сім'ї та молоді;
- д) Державний центр боротьби зі СНІДом;
- е) Державний центр зайнятості Міністерства праці та соціальної політики України;
- є) Управління у справах сім'ї та молоді Запорізької обласної державної адміністрації;
- ж) Міжнародна фінансова корпорація.

2. В чому полягає сутність дослідження: а) рівня життя населення та б) стилів життя певних соціальних груп?

3. Основною ідеєю досліджень споживачів є ...

Варіант II

1. Дані яких досліджень можуть цікавити таких користувачів соціологічної інформації? Визначити та описати специфіку бажаних ними даних:

- а) Український центр політичного менеджменту;
- б) Університет внутрішніх справ МВД України (м. Харків);
- в) Інститут хірургії та трансплантології АМН України;
- г) Управління у справах сім'ї та молоді Київської міської державної адміністрації;
- д) Український національний комітет молодіжних організацій;
- е) Канадське агентство міжнародного розвитку;
- є) Міжнародна організація міграції;
- ж) Міжнародне бюро праці.

2. В чому полягає сутність дослідження: а) якості соціальних послуг та б) суб'єктів економічної (підприємницької) діяльності?

3. Основною ідеєю досліджень брендів є ...

Варіант III

1. Дані яких досліджень можуть цікавити таких користувачів соціологічної інформації? Визначити та описати специфіку бажаних ними даних:

- а) Регіональні недержавні жіночі організації;
- б) Соціальна служба для молоді Київської міської державної адміністрації;
- в) Український державний центр соціальних служб для молоді;
- г) Український фонд соціальних інвестицій;
- д) Управління у справах сім'ї та молоді Дніпропетровської обласної державної адміністрації;
- е) Всесвітній банк;
- є) Канадське товариство міжнародної охорони здоров'я;
- ж) Німецький інститут молоді (м. Мюнхен).

2. В чому полягає сутність омнібусів?

3. Основною ідеєю дослідження “емоційної домінанти” громадської свідомості є ...

Варіант IV

1. Дані яких досліджень можуть цікавити таких користувачів соціологічної інформації? Визначити та описати специфіку бажаних ними даних:

- а) Міністерство освіти і науки України;
- б) Державний центр соціальних служб для молоді;
- в) Інститут соціології НАН України;
- г) Інститут філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України;
- д) Міжнародна кадрова академія;
- е) Міжнародний жіночий правозахисний центр “Ла страда — Україна”;
- є) Управління у справах сім’ї, молоді та туризму Донецької обласної державної адміністрації;
- ж) Представництво Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні.

2. В чому полягає сутність дослідження рейтингу популярності політиків та політичних партій?

3. Основною ідеєю аудиту торгових точок є ...

Варіант V

1. Дані яких досліджень можуть цікавити таких користувачів соціологічної інформації? Визначити та описати специфіку бажаних ними даних:

- а) Міністерство охорони здоров’я України;
- б) Міністерство фінансів України;
- в) Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова;
- г) Обласний центр соціальних служб для молоді Одеської обласної державної адміністрації;
- д) Обласний центр соціальних служб для молоді Харківської обласної державної адміністрації;
- е) Рада з вивчення продуктивних сил НАН України;

- є) Лондонська школа гігієни та тропічної медицини Лондонського університету (Великобританія);
  - ж) Програма ООН — СНІД (UNAIDS).
2. У чому полягає сутність дослідження соціальних орієнтацій та електоральних схильностей виборців?
3. Основною ідеєю досліджень реклами є ...

Варіант VI

1. Дані яких досліджень можуть цікавити таких користувачів соціологічної інформації? Визначити та описати специфіку бажаних ними даних:
- а) Харківський інститут соціальних досліджень;
  - б) Британська Рада;
  - в) Всесвітня організація охорони здоров'я;
  - г) Європейська дитяча благодійна організація;
  - д) Інститут молоді (м. Москва);
  - е) Державний комітет статистики України;
  - є) Міжнародний фонд "Відродження";
  - ж) Регіональне Бюро Євразія Всесвітнього скаутського бюро.
2. В чому полягає специфіка досліджень ефективності політичної реклами, звернень, виступів та інших форм політичної комунікації?
3. Основною ідеєю методики People Stream є ...

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Соціологічна служба як спеціалізований соціальний інститут.
2. Типологія соціологічних служб: соціологічні служби державних установ, соціологічні служби громадських інституцій, консалтингові соціологічні служби та дослідницькі соціологічні центри.
3. Документація в діяльності соціологічної служби загальні вимоги до дослідницької та процедурної документації.
4. Особливості набору працівників соціологічних служб.

5. Навчання працівників соціологічної служби, загальні положення.
6. Особливості управління дослідницьким соціологічним проектом.
7. Проблема оцінки потреб та запитів реального чи потенційного клієнта.
8. Проблема оцінки реальних витрат та загальної вартості соціологічного проекту.
9. Обов'язки соціологічної служби перед поданням пропозицій клієнтові. Складові пропозиції соціологічної служби.
10. Методика розробки проекту соціологічного дослідження та вимоги до викладу.
11. Спеціальні прийоми або проєктивні техніки, які застосовуватимуть у процесі соціологічного дослідження.
12. Роль та функціональне значення основних працівників, які беруть участь у проєкті.
13. Специфіка прийняття та перевірки пропозицій замовника соціологічного дослідження.
14. Особливості процесу укладення договору на проведення соціологічного дослідження.
15. Опитувальник: його структура та особливості перевірки. Інша документація дослідження.
16. Звітність як чинник управління процесом соціологічного дослідження: поточна та підсумкова звітність.
17. Перевірка результатів проєкту (змісту звіту, таблиць, матеріалів презентації).
18. Вимога до подання результатів, їх інтерпретації, висновків, рекомендацій.
19. Загальні положення щодо організації збирання соціологічних даних.
20. Сутність інструктажу, його мета, складові та форми проведення.
21. Інструктаж щодо запрошення респондентів для здійснення процедур анкетування та інтерв'ю.
22. Контроль роботи інтерв'юєрів і рекрутерів та його мета.

23. Обробка соціологічних даних: загальні принципи.
24. Особливості кодування соціологічних даних.
25. Поняття аудиту якості соціологічного дослідження.
26. Внутрішня аудиторська перевірка, її мета і завдання.
27. Аудитори, організація їхньої роботи.
28. План аудиторської перевірки.
29. Методика виконання внутрішніх аудиторських перевірок.
30. Планування та проведення аудиту якості соціологічного дослідження.

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ
ПРОГРАМНОГО МАТЕРІАЛУ ТА ВИКОНАННЯ
КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ**

Оволодінню матеріалом програми вивчення курсу “Організація роботи соціологічних служб” сприяє систематична, активна, самостійна робота студентів з вивчення навчальної, наукової, спеціальної літератури, вирішення ситуаційних завдань та задач із навчальних тем дисципліни, написання рефератів і наукових повідомлень, виконання контрольних робіт. Робота з першоджерелами та підручника -ми формує індивідуальні уміння і здібності студентів.

Обираючи тему, студент на власний розсуд опрацьовує одну або три із запропонованих у переліку. Вибір студента визначається або зацікавленістю, або пов'язаний з практичною діяльністю. Одну тему обирає студент в разі великого обсягу знайденого матеріалу, три теми, коли обсяг матеріалу на кожну окрему тему — невеликий.

При підготовці відповідей на питання контрольної роботи студент повинен ознайомитись із навчальними посібниками із списку літератури.

У контрольній роботі треба концентровано викласти основний зміст. Виклад кожного питання закінчується стислим висновком.

Треба вивчити не тільки навчальну літературу, але першоджерела — твори соціологів, зрозуміти основні їх ідеї. Адже підготовка контрольної

роботи — це не тільки конспектування навчальної літератури, але передусім — творчий процес. Саме тому відповіді на питання повинні бути повними, самостійними, відображати рівень загальної культури та спеціальних знань студентів.

Обсяг контрольної роботи — 10–15 сторінок друкованого тексту, відповідно вдвічі більше — рукописного. На початку роботи потрібно вказати тему, викласти план, який визначатиме структуру роботи (чіткий порядок побудови тексту, зв'язок між окремими частинами).

Структура контрольної роботи:

- титульний лист (прізвище, ім'я та по батькові студента; факультет, назву навчального закладу; вказати дисципліну, з якої виконується робота; варіант контрольного завдання; прізвище, ім'я та по батькові викладача; місто та рік виконання роботи);
- план роботи;
- вступ (визначаємо актуальність та основні положення обраної теми або тем, об'єкт та предмет аналізу);
- основна частина;
- висновки;
- список використаної літератури (потрібно вказати навчальні посібники та додаткову літературу, використані при виконанні контрольної роботи).

Особливу увагу треба приділити оформленню контрольної роботи. Вона повинна бути виконана охайно, ретельно. Кожна відповідь має розпочинатися з назви питання, а акінчуватися коротким висновком. Кожен розділ роботи починається з нової сторінки. Всі сторінки мають бути пронумеровані (крім першої — титульної) та відповідно відображені в плані роботи.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Соціологічна служба як спеціалізований соціальний інститут.

2. Типологія соціологічних служб: соціологічні служби державних установ, соціологічні служби громадських інституцій, консалтингові соціологічні служби та дослідницькі соціологічні центри.
3. Функціональна специфіка та основні напрями професійної діяльності соціологічних служб.
4. Кодекси і стандарти діяльності соціологічних служб. Стандарт якості певної соціологічної служби, сфера його застосування.
5. Документація в діяльності соціологічної служби, загальні вимоги до дослідницької та процедурної документації.
6. Недоліки у роботі соціологічної служби: документальне оформлення скарг клієнтів, система заходів соціологічної служби у подоланні цього.
7. Зберігання записів і матеріалів: процедурні вимоги, форми, терміни.
8. Взаємодія соціологічної служби з засобами масової інформації, основні проблеми.
9. Вимоги до оприлюднення результатів соціологічних досліджень.
10. Особливості набору працівників соціологічних служб.
11. Співбесіда з потенційними працівниками, її мета, завдання, зміст, вимоги до неї.
12. Заповнення особистих документів потенційними працівниками.
13. Тестування потенційних працівників, його мета і можливості застосування.
14. Перевірка виконання обов'язків з попереднього місця роботи.
15. Прийняття рішення щодо різних категорій потенційних працівників. Можливості службового просування персоналу соціологічних служб,
16. Навчання працівників соціологічної служби, загальні положення.
17. Базове навчання керівника проекту: особливості та тривалість проведення; програма навчання; реєстрація навчання.
18. Базове навчання супервайзера: особливості проведення, тривалість, програма навчання, реєстрація навчання.

19. Базове навчання інтерв'юерів: особливості проведення, тривалість, програма навчання.
20. Супровід інтерв'юерів під час виконання першого завдання.
21. Базове навчання контролерів: особливості проведення, тривалість, програма навчання.
22. Супровід контролерів під час виконання першого завдання.
23. Атестація працівників соціологічної служби, її мета та завдання.
24. Категорії працівників соціологічної служби, які підлягають атестації.
25. Періодичність, терміни та порядок проведення атестації.
26. Зберігання матеріалів атестації працівників соціологічної служби.
27. Особливості управління дослідницьким соціологічним проектом.
28. Проблема оцінки потреб та запитів реального чи потенційного клієнта.
29. Особливості процедури участі у тендері на проведення соціологічного дослідження.
30. Обов'язки соціологічної служби перед поданням пропозицій клієнтові.
31. Складові пропозиції соціологічної служби.
32. Методика розробки проекту соціологічного дослідження та вимоги до її викладу.
33. Методика відбору (рекрутування) респондентів.
34. Особливості налагодження комунікацій в місцях збору даних.
35. Спеціальні прийоми або проєктивні техніки, що будуть застосовуватись у процесі соціологічного дослідження.
36. Роль та функціональне значення основних працівників, які беруть участь у проєкті.
37. Оцінка значущості практичного досвіду керівника соціологічного проєкту.
38. Субпідрядники та оцінка їх ролі в реалізації соціологічного проєкту.

39. Особливості визначення стратегії стимулювання праці виконавців соціологічного проекту.
40. Обґрунтування форми звітності та графіку виконання завдань соціологічного проекту.
41. Проблема оцінки реальних витрат та загальної вартості соціологічного проекту.
42. Особливості прийняття та перевірки пропозицій замовника соціологічного дослідження.
43. Особливості процесу укладення договору на проведення соціологічного дослідження.
44. Складові договору на проведення соціологічного дослідження.
45. Предмет договору, вартість та порядок розрахунків, порядок завдання та приймання робіт.
46. Опитувальник, його структура та особливості перевірки. Інша документація дослідження, її види та перевірка.
47. Тиражування документації соціологічного дослідження: визначення обсягу тиражу, терміни тиражування, можливі проблеми.
48. Звітність як чинник управління процесом соціологічного дослідження: поточна та підсумкова звітність.
49. Особливість типових помилок у зібраних даних.
50. Перевірка результатів проекту (змісту звіту, таблиць, матеріалів презентації).
51. Вимога до подання результатів, їх інтерпретації, висновків, рекомендацій.
52. Загальні положення щодо організації збирання соціологічних даних.
53. Практична значущість інструктажу в організації польових робіт щодо збирання соціологічних даних.
54. Сутність інструктажу, його мета, складові та форми проведення.
55. Особливості практичних настанов під час інструктажу: пробне інтерв'ю, записування під час польових робіт, інформація, яка

підлягає документуванню.

56. Інструктаж щодо запрошення респондентів для здійснення процедур анкетування та інтерв'ю.

57. Інструктаж щодо рекрутування та відбору респондентів для фокус-груп та глибинних інтерв'ю.

58. Контроль роботи інтерв'юерів і рекрутерів та його мета.

59. Особливості польового та візуального контролю роботи інтерв'юерів.

60. Контроль польових інтерв'ю кількісного дослідження: обсяг контролю; форми проведення контролю; параметри, які перевіряються.

61. Контроль польового рекрутування для глибинних інтерв'ю: обсяг контролю; форми та час проведення контролю; параметри, які перевіряються.

62. Контроль польового рекрутування для групових дискусій: обсяг контролю; форми і час проведення контролю; параметри, які перевіряються.

63. Контроль телефонного інтерв'ю та рекрутування: форми проведення контролю; обсяг контролю, його залежність від форм контролю; параметри, які перевіряються.

64. Візуальний контроль роботи інтерв'юерів: особливості проведення; обсяги візуального контролю; параметри, які перевіряються.

65. Інформування виконавців польового етапу про результати контролю, можливості впливу на якість роботи інтерв'юерів і рекрутерів.

66. Обробка соціологічних даних: загальні принципи.

67. Функціональні обов'язки відповідального за обробку даних.

68. Залучення субпідрядників до обробки даних.

69. Специфікація на обробку даних соціологічного проекту.

70. Стандартизовані позначення комп'ютерних файлів.

71. Резервування та архівування комп'ютерної обробки даних.

72. Особливості кодування соціологічних даних.

73. Відповідальні за підготовку системи кодів та інформація, яка має бути їм надана.
74. Затвердження системи кодів та інструкції кодувальнику.
75. Особливості перевірки кодування.
76. Введення соціологічних даних та його правила.
77. Верифікація процедури введення даних, процедурні вимоги.
78. Редагування соціологічних даних, вимоги до нього.
79. Підготовка таблиць, вимоги та правила.
80. Верифікація таблиць.
81. Передавання даних клієнтові на носіях інформації та за допомогою електронного зв'язку: процедура і правила.
82. Поняття аудиту якості соціологічного дослідження.
83. Внутрішня аудиторська перевірка, її мета і завдання.
84. Ділянки аудиторської перевірки.
85. Аудитори, організація їхньої роботи.
86. Періодичність аудиту якості соціологічного дослідження.
87. План аудиторської перевірки.
88. Методика виконання внутрішніх аудиторських перевірок.
89. Планування та проведення аудиту якості соціологічного дослідження.
90. Відбирання працівників певних категорій для аудиту.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Аберкромби Н.* Социологический словарь / Н. Аберкромби, С. Хилл, Б. С. Тернер / Пер. с англ. — Казань: Изд-во Казанского ун-та, 1997. - 420 с.
2. *Анреенков В. Г.* К вопросу о создании банка социологической информации В. Г. Анреенков, В. Н. Чередниченко // Соц. исслед. — 1982. — № 1.
3. *Батыгин Г. С.* Обоснование научного вывода в прикладной социологии / Г. С. Батыгин. / Отв. ред. Г. В. Осипов. — М.: Наука, 1986. - 271 с.

4. *Бауман З.* Мыслить социологически / З. Бауман. — М., 1996.
5. *Белановский С. А.* Метод фокус-групп / С. А. Белановский. — М., 1996.
6. *Бергер П.* Социальное конструирование реальности / П. Бергер, Т. Лукман. - М.: Медиум, 1995. - 333 с.
7. *Бутенко И. А.* Организация прикладного социологического исследования / И. А. Бутенко. — М., 1994.
8. *Гіденс Е.* Соціологія / Е. Гіденс.— К.: Основи, 1999. - 726 с.
9. XXXII Международная научно-практическая конференция [по философским, филологическим, юридическим, педагогическим, экономическим, психологическим социологическим и политическим наукам] "Аспекты в реализации научных исследований", (Украина, Горловка, 25-26 апреля 2013 г.): сб. материалов. - Горловка: [б. и.], 2013 . - Ч. 1. - 2013. - 146 с.; Ч. 2. - 2013. - 125 с.
10. *Девятко И. Ф.* Методы социологического исследования / И. Ф. Девятко. — М.: Книжный дом “Университет”, 2002. - 295 с.
11. *Інформаційні матеріали щодо підсумків проведення соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю у 2009 році/ Держ. Соц. служба для сім'ї, дітей та молоді ; упоряд.: Балаж М. Й. [та ін.] ; за заг. ред. Н. Л. Лук'янової [та ін.]. - К. : Держсоцслужба, 2010. - 61 с.*
12. *Курчаба Т.* Соціологія: навч.-метод. посіб. / Тетяна Курчаба; Львів. держ. ун-т фіз. культури, Каф. гуманітар. дисциплін. - Л.: Сорока Т. Б., 2015. - 183 с.
13. *Методы сбора информации в социологических исследованиях: В 2 кн. / В. Г. Андреенков, В. Д. Войнова, В. П. Гейдис и др.: Отв. ред. В. Г. Андреенков, О. М. Маслова.; АН СССР, Ин-т социологии. — М.:Наука, 1990. - Кн.1. Социологический опрос. - 229 с.; Кн.2: Организационно-методологические проблемы опроса. Анализ документов. Наблюдение. Эксперимент. - 223 с.*

14. *Осипов Г. В.*, Методы измерения в социологии / Г. В. Осипов, Э. П. Андреев. — М., 1977.
15. *Опитування громадської думки* — К.: Інститут соціології НАН України, 2003. - 80 с.
16. *Панина Н. В.* Технология социологического исследования / Н. В. Панина.— К.: Ин-т социологии НАН Украины, 1998. - 275 с.
17. *Подшивалкина В. И.* Некоторые аспекты теории и практики социологической деятельности / В. И. Подшивалкина // Проблеми розвитку соціологічної теорії. — К., 2001.
18. *Практикум по социологии*/ Ред. И. М. Слепенков и другие. — М.: Изд. ун-та, 1992. - 196 с.
19. *Процесс социального исследования* / Вопросы методологии и организации марксистско-ленинских социальных исследований / перевод с нем. А. Г. Шестакова, И. Н. Марасанова. - М.: Прогресс, 1975. - 576 с.
20. *Рабочая книга социолога.*— М.,: Наука,1983. - 477 с.
21. *Российская социологическая энциклопедия* / Под ред. Г. В. Осипова. — М.: Норма-инфра Г. В. Осипова, 1998. - 666 с.
22. *Рукавишников В. О.* Опросы населения (Методический опыт) / В. О. Рукавишников, В. И. Паниото, Н. Н. Чурилов.— М.: Финансы и статистика, 1984. - 207 с.
23. *Руткевич М. Н.* Общество как система. Социологические очерки. / М. Н. Руткевич.— СПб., 2001.
24. *Саганенко Г. И.* Социологическая информация. Статистическая оценка исходных данных социологического исследования / Г. И. Саганенко.— Л., 1979.
25. *Соціальна робота: навч.-метод. комплекс* / за ред. В. П. Андрущенко [та ін.] ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Ін-т соц. роботи та упр., Держ. соц. Служба для сім'ї, дітей та молоді.. - К. : Вид-во Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова, 2006. - 400 с.

26. *Соціологія: Короткий енциклопедичний словник* / За заг. ред. В. І. Воловича. — К.:Український центр духовної культури, 1998. - 728 с.
27. *Социологическая теория сегодня* / Под ред. В. Танчера. — К: Институт социологии, 1994. - 193 с.
28. *Социологические исследования на пороге XXI века: сборник обзоров и рефератов* / РАН, Институт научной информации по общественным наукам ; отв. ред. Л. В. Гирко. - М. : [б.и.], 2000. - 207 с.
29. *Социология: Учебник* / Под общ. ред. В. Э. Бойкова. — М., 2004.
30. *Судаков В. И. Социологическое познание: современные тенденции и стимулы развития* / В. И. Судаков. — Днепропетровск, 1995.
31. *Сурмин Ю. П. Методология и методы социологических исследований* / Ю. П. Сурмин, Н. В. Туленков.— К.: МАУП, 2000. - 304 с.
32. *Сурмин Ю. П. Социология: методология и концептуалистика современных исследований: учеб. для студентов вузов* / Ю. П. Сурмин, И. П. Бидзюра. - К.: Освита України, 2012. - 555 с.
33. *Ядов В. А. Стратегия социологического исследования: описание, объяснение, понимание социальной реальности* / В. Ядов: Учеб. пособие.— М.: Омега-Л, 2007. - 567 с.